

TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI ÖĞRENCİLERİNİN DİLEKÇE YAZMA YETERLİKLERİ*

PETITION WRITING SUFFICIENCIES OF TURKISH LANGUAGE EDUCATION STUDENTS

Funda ÖRGE YAŞAR¹- Tuğba GÜMÜŞKAYA²

Öz

Dilekçeler, herhangi bir istekte bulunmak ya da bir durumu şikâyet etmek amacıyla yazılan ve günlük hayatta en sık karşılaşılan resmi yazılardandır. Bu çalışma, branşları gereği öğrencilerine dilekçe yazma becerisini kazandıracak Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin dilekçe yazarken yaptıkları yanlışları belirlemek, yanlışların ağırlıklı olarak biçim özelliklerinden mi yoksa içerik özelliklerinden mi kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada ayrıca, yapılan hataların sınıflara ve cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediği de incelenmiştir. Bu bağlamda, çalışmada öğrencilerin yazdıkları örnek dilekçelerden hareketle yaptıkları yanlışları belirlemek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi kullanılmıştır. Çalışmanın evren ve örneklemini Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Veriler, öğrencilere yazdırılan dilekçe metinlerinden elde edilmiştir. Öğrencilerin en az hatayı tarih yazma ve meramını anlatma, en fazla hatayı ise makam adını yazmada, kendini tanıtmada ve istek cümlesinde yaptıkları tespit edilmiştir. Çalışmanın sonunda elde edilen verilerden hareketle alan yazındaki diğer çalışmalarla karşılaştırmalar yapılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Dilekçe, Dilekçe Yazım Kuralları, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencileri.

Abstract

A petition is one of the most common official texts ever written in order to make a request or complain about a situation. This study was carried out in order to determine the mistakes of the Turkish language education students, who will redound the ability to write the petitions to their students by the nature of their branches, while writing the petition and to determine whether these mistakes are mainly due to the morphological features or the content properties. The study also examined whether the mistakes made differ according to classes and gender. In this context, one of the qualitative research methods was used in the study to determine the mistakes that the Turkish language education students made based on the sample petitions they wrote. The universe and sample of the student are the 1st, 2nd, 3rd and 4th grade students who study at Department of Turkish Education and Department of Turkish Language and Social Sciences Education of Çanakkale Onsekiz Mart University. The data were obtained from texts of petitions written by students. It was determined that the students make the least mistakes in writing history and explaining themselves, and the most mistake is made in writing the name of the authority, introducing themselves and in demand sentence. Based on the data obtained at the end of the study, comparisons were made with other studies in the field and suggestions were made.

Keywords: Petition, Petition Writing Rules, Turkish Language Education Students.

* Bu çalışma, 30 Ekim 2018-01 Kasım 2018 tarihleri arasında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde düzenlenen 2. Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuş ve sadece özet olarak yayınlanmıştır.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi, fundaorge@comu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8207-9685

² YL Öğrencisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tgmskaya@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0522-5474

Giriş

Dilekçeler, günlük hayatta en sık karşılaşılan resmi yazılardandır. “Bir bireyin herhangi bir konu hakkında dilek ya da şikayetini resmî, özel ya da tüzel kişi veya kurumlara iletme amacıyla yazdığı resmî mektuplara dilekçe denir” (Bayraktar vd., 2007, s. 229).

Günümüzde en temel haklarımız arasında yer alan dilekçe hakkının dünyadaki ilk izleri, 15 Haziran 1215 tarihinde İngiltere’de Kral I. John tarafından imzalanan Magna Carta Libertatum’a dayanır. Ancak bu hak, sadece İngiliz Baronlarına *Talep Hakkı* adı altında verilmiştir. 1305 yılında dilekçelerin kabul ve tescil edilmesi için Kral I. Edward tarafından özel kişiler görevlendirilmiştir. İngiltere’de parlamenter rejimin gelişmesiyle birlikte Avam Kamarası tarafından 1571 yılı içinde bir *İtiraz ve Şikâyet Komisyonu* kurulmuştur. Resmî kurumlara ve meclise başvurma hakkı İngiltere’de doğmuş ancak bu hakkın dünyaya yayılması Fransızlar tarafından gerçekleştirilmiştir. 1791 yılında Fransız Meclisi’nde ilk Fransız Anayasası tartışılırken *Başvuru Hakkı* da tartışılmış ve her bireye tanınan başvuru hakkı ilk kez anayasada yer almıştır. Başvuru hakkı, bundan sonra tüm çağdaş uluslarda bireylere tanınan en temel haklar arasında yer almaya başlamıştır (Taşkın, 2012).

Türk devletlerinde devlet işlerinin görüşülmesi ve devlet işleriyle ilgili konuların karara bağlanması için *Toy* adı verilen toplantılar düzenlenmiştir. Bu toplantılarda bir yandan devlet işleri görüşülürken bir yandan da bireylerin dilek ve şikayetleri dinlenmiş, bunlara çözüm getirilmeye çalışılmıştır (Keser, 2014). İlk Türk İslam devletlerinde ise *Kur’an, sünnet, icma, kıyas* gibi kaynaklar temel alınarak devlet yönetilmiştir. İslam hukukuna göre bir hükümdarın, devletini adalet ve iyilik kurallarına göre yönetmesi bir zorunluluk olarak kabul edilmiştir. Bu bağlamda mağdurların başvurusunu kabul etme, dilek ve şikayetlerini dinleme hem dini bir vazife hem de adaletin temeli olarak görülmüştür (Kenan, 2007).

Türk Anayasa tarihine bakıldığında dilekçe hakkıyla ilgili ilk düzenlemenin 1876 tarihli Kanun-i Esasi ile yapıldığı görülmektedir. Bu bağlamda dilekçe hakkı, yönetilenler için kanuni bir hak, yetkililer için ise kanuni bir görev haline gelmiştir. 1876 tarihli Kanun-i Esasi’de yer alan dilekçe hakkı ile ilgili hükümler 1909 ve 1914 değişikliklerinde aynen korunmuştur. 1921 Anayasası’nda dilekçe hakkıyla ilgili bir düzenleme yer almadığı için 1876 yılında Kanun-i Esasi’de yer alan düzenleme ve uygulamalar 1921 Anayasası döneminde de geçerliliğini korumuştur. 1924 Anayasası’nda *İhbar ve Şikâyet* başlığı altında dilekçe ile ilgili bir düzenlemeye yer verilmiş ve dilekçe hakkı sadece Türk vatandaşlarına tanınmıştır. Dilekçe hakkı 1961 Anayasası’nda da düzenlenerek vatandaşlar için bir hak olarak açıkça belirtilmiş, yetkili makamlar ve TBMM, kendileri ile ilgili başvuruların sonucunu dilekçe sahiplerine bildirmekle yükümlü kılınmışlardır. 1982 Anayasası ile dilekçe hakkı konusunda bir değişikliğe gidilmemiş, sadece dilekçe hakkının kullanılma biçiminin kanunla düzenleneceğine dair hüküm eklenmiştir (Taşkın, 2012; Kenan, 2007; Keser, 2014; TBMM, 2005).

Anayasanın bu hükmü doğrultusunda ülkemizde *Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun* 01.11.1984 tarihinde 3071 Sayılı kanun olarak kabul edilmiş ve 10.11.1984 tarihinde 18571 sayılı Resmî Gazetede yayınlanmıştır (<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3071.pdf>). İlgili kanunun 1. Maddesinde “Türk vatandaşlarının ve Türkiye’de ikamet eden yabancıların kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri hakkında, Türkiye Büyük Millet Meclisine ve yetkili makamlara yazı ile başvurma haklarının kullanılma biçimini düzenlemektir” ifadesi ile ilgili kanunun amacı belirtilmiş ve anayasamızın 74. Maddesinde “Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir” denilmek suretiyle güvence altına alınmıştır (<https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/dilekce/mevzuat.htm>).

Herhangi bir istekte bulunmak ya da bir durumu şikâyet etmek amacıyla yazılan dilekçelerin işleme alınması, dilekçe yazımında belirli kurallara uyulmasına bağlıdır. Bu kurallar aşağıda kısaca açıklanmıştır.

Dilekçeler, A4 boyutunda çizgisiz dosya kağıdına tek sayfa olarak yazılır. Dilekçeler elde yazılabileceği gibi bilgisayarda da yazılabilir. Dilekçenin elde yazılması halinde mavi ya da siyah mürekkepli kalem kullanılmalı, yazının fotokopi olmadığına daha kolay anlaşılabilmesi için mavi mürekkepli kalem tercih edilmelidir. Dilekçe, bilgisayar ile yazılacaksa “Times New Roman yazı tipinde 12 punto ve Arial yazı tipinde 11 punto kullanılmalıdır” (Topçuoğlu Ünal ve Altın, 2017, s. 747). Bununla birlikte “kâğıdın alt, üst ve kenar boşluklarının, metnin satır aralıklarının ayarlanması; makam adı, dilek ya da şikâyet, adres, ad ve soyadı gibi öğelerin kâğıt üstündeki yerleşimine özen gösterilmesi gerekmektedir” (Ergene, 2013, s. 298).

Dilekçelerde tarih, hitap, dilekçe metni (giriş, gelişme ve sonuç), ad-soyad, imza, adres ve bazı durumlarda ekler kısmı bulunur. Alanyazın incelendiğinde tarih yazımında farklı uygulamaların söz konusu olduğu görülür. Buna göre tarih, yasal süreyi açığa kavuşturacağından sağ üst köşede gün, ay ve yıl olarak verilir (Bayraktar vd., 2007; Birinci, 2005; Çetindağ, 2006). Ancak bazı araştırmacılarımıza göre tarih, dilekçe metni bittikten sonra sağ alt köşeye (Karaalioglu, 1963; Yaman, 2013; Kavcar, Oğuzkan ve Aksoy, 2012) ya da arz ifadesinin hemen yanına da (Aktaş ve Gündüz, 2002) yazılabilir.

Tarihten hemen sonra, hitap edilecek kurumun veya kuruluşun adı yazılır. Kurum ve kuruluş adı büyük harflerle, noktalama işaretleri kullanılmadan (Bayraktar vd., 2007) ve herhangi bir kısaltmaya başvurulmadan yazılır. Türkiye Cumhuriyeti hitabının T.C. şeklinde noktalama işaretli ve kısaltılmış olarak yazılması ise bir istisnadır. Hitap edilen kurumun üst ve alt birimlerinin adları birlikte kullanılacaksa her birim ayrı satıra yazılır (Çetindağ, 2006).

Dilekçe metni kendi içinde giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşur. Dilekçenin giriş bölümünde dilekçeyi verecek kişi, kendisini dilekçenin içeriğiyle uyumlu olmak koşuluyla tanıtır (Bayraktar vd., 2007; Aktaş ve Gündüz, 2002; Temur, 2010). Gelişme bölümünde dilekçenin verilmiş nedeni açıklanır ve istek, hiçbir yanlış anlamaya yer verilmeyecek şekilde açık ve anlaşılır bir dille bildirilir (Birinci, 2005; Yaman, 2013). Dilekçenin sonuç bölümünde ise bazı kalıp ifadeler kullanılır. Buna göre dilekçede bir konu hakkında üst makama bilgi veriliyorsa metin “Bilgilerinize arz ederim” veya “Bilgilerinize sunarım”; üst makamdan bir istekte bulunuluyorsa “Gereğini arz ederim” ifadeleriyle bitirilir (Öztürk, 2008). Bireysel olarak yazılan dilekçeler daima “arz ederim” ifadesi ile biter. Yazılan bir dilekçeye üst makamdan cevap gelmesi halinde “Gereğini rica ederim” ya da “Bilgilerinizi rica ederim” ifadeleri; makamların denk olması halinde ya da dağıtımlı yazılarda üst, alt ve aynı düzeydeki makamlara aynı yazı verileceğinden “arz/rica ederim” ifadeleri birlikte kullanılır.

Ad-soyad, dilekçe metni biter bitmez birkaç satır boşluk bırakıldıktan sonra sağ alt köşeye yazılır. “İmza, ad ve soyadın üzerinde bırakılan boşluğa el yazısıyla ve silinmez kalemle atılır” (Topçuoğlu Ünal ve Altın, 2017, s. 748). İmzanın atılmasında mavi mürekkepli kalemin tercih edilmesi, imzanın ıslak imza olduğunun daha kolay anlaşılmasını sağlayacaktır.

Adres, sol alt köşeye yazılır. Adres yazımında birinci satıra cadde ve sokak numarası, ikinci satıra ise semt ve şehir adının yazılmasına dikkat edilir (Aktaş ve Gündüz, 2002). Adres, dilekçe sahibinin dilekçeyi verdiği tarihte ikamet ettiği adres olmalıdır. Aksi hâlde cevabın sahibine ulaşması mümkün değildir. “Bazı durumlarda dilekçeye daha hızlı cevap alabilmek için adresin altına telefon numarası” (Çetindağ, 2006, s. 127) ve e-posta adresi de yazılabilir.

Dilekçeyle birlikte teslim edilmesi gereken bazı belgeler varsa bunlar adresten hemen sonra alt alta gelecek şekilde ve ne oldukları belirtilmek suretiyle “Ek1, Ek2, Ek3...” olarak belirtilir (Birinci, 2005).

Amaç ve Yöntem

Çevrelerinde yaşanan olumsuzluklardan rahatsız olan vatandaşlar, resmî kurum ve kuruluşlara başvuruda bulunarak bazı eksikliklerin, yanlışların ve haksızlıkların giderilmesi konusunda girişimde bulunurlar (Yakıcı, Yücel, Doğan ve Yelok, 2015). Kurum ve kuruluşların ilgili başvuruları işleme alabilmeleri için ve buna bağlı olarak yapılacak işlemlerin resmiyet kazanabilmesi için başvuru sahibinden konuyu içeren bir dilekçe almaları gerekir. Bu nedenle dilekçeler “günümüzde kişilerin devletle ya da özel kesimle olan çeşitli ilişkilerin düzenlenmesinde veya sorunların çözümünde etkin bir iletişim aracı” (Yakıcı, Yücel, Doğan ve Yelok, 2012, s. 245) olma özelliğine sahiptir. Günümüzde birçok kurum ve kuruluşta zamandan tasarruf etmek, insanların işini kolaylaştırmak vb. nedenlerle matbu dilekçeler sunulmaktadır. Kişiler, kendilerine sunulan bu matbu dilekçelerde boş bırakılan alanları doldurup ilgili makama teslim etmektedir. Ancak bu ve buna benzer uygulamalar nedeniyle dilekçe yazma becerisi istenilen ölçüde gelişmemektedir. Çalışmanın amacı Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören ve branşları gereği öğrencilerine dilekçe yazma becerisini kazandıracak öğrencilerin dilekçe yazarken yaptıkları yanlışları belirleyerek yanlışların ağırlıklı olarak biçim özelliklerinden mi yoksa içerik özelliklerinden mi kaynaklandığını tespit etmek, yapılan yanlışların sınıflara ve cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemektir.

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalar “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği” (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 39) araştırmalardır. Bunlardan doküman analizi; “araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 187). Bu bağlamda, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin dilekçe yazma yeterliklerini belirlemek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Gönüllülük esasına göre yapılan çalışmaya Tablo 1’de de görüldüğü üzere 1. sınıftan 74 kişi (50 kız, 24 erkek), 2. sınıftan 58 kişi (40 kız, 18 erkek), 3. sınıftan 33 kişi (23 kız, 10 erkek) ve 4. sınıftan 29 kişi (15 kız, 14 erkek) olmak üzere toplamda 194 kişi katılmıştır.

Tablo 1. Çalışmaya Katılan Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı

	1. Sınıf		2. Sınıf		3. Sınıf		4. Sınıf	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kız	50	67,57	40	68,97	23	69,70	15	51,72
Erkek	24	32,43	18	31,03	10	30,30	14	48,28
Toplam	74	100	58	100	33	100	29	100

Verilerin Toplanması

Veriler, öğrencilere bu çalışma için yazdırılan dilekçelerden elde edilmiştir. Bu bağlamda öğrencilere “20.04.2018 tarihinde saat 11.30’da yapılan Yazılı Anlatım II dersinin ara sınavına mazeretinizden ötürü katılamadınız. Elinizde mazeretinizi bildiren sağlık raporunuz var. Bu durumda gereğinin yapılması için ilgili makama bir dilekçe yazınız” yönergesi verilmiştir. Öğrencilere, uygulama öncesi ve sırasında dilekçenin nasıl ve hangi makama yazılacağına dair bir bilgi verilmediği gibi herhangi bir müdahalede de bulunulmamıştır. Soru soran öğrencilere ise “Birinci sınıfın güz yarıyılında dilekçe yazmayı öğrendiniz. Size verilen konuyla ilgili dilekçenizi, nasıl ve hangi makama yazmanız gerektiğini düşünüyorsanız oraya yazınız.” açıklaması yapılmıştır. Öğrencilerin, diğer sınıflarda okuyan arkadaşlarına uygulama hakkında bilgi vermelerini önlemek amacıyla uygulamanın iki gün içinde tamamlanmasına dikkat edilmiştir.

Dilekçelerin incelenmesinde Özçakmak tarafından geliştirilen *Dilekçe Dereceli Puanlama Anahtarı*ndan yararlanılmıştır (Özçakmak 2017’den akt. Özçakmak ve Kadan, 2017). Dilekçe Dereceli Puanlama Anahtarı, biçimsel unsurlar [hitap (2 puan), tarih (2 puan), isim, soy isim, imza (2 puan), adres ve iletişim (2 puan), sayfa düzeni (2 puan)] ve dil-anlatım unsurları [tanıtım (2 puan), meram (2 puan), talep (2 puan), kalıp ifade (2 puan), dil kullanımı (2 puan)] olmak üzere iki bölümden oluşmakta ve dilekçe toplamda 20 puan üzerinden değerlendirilmektedir. Bu çalışmada ise sadece Özçakmak (2017) tarafından geliştirilen *Dilekçe Dereceli Puanlama Anahtarı*nda yer alan başlıklardan yararlanılmış, ilgili unsurun dilekçede doğru ve ilgili yere yazılıp yazılmadığına bakılmış dolayısıyla bir puanlama yoluna gidilmemiştir. Bununla birlikte dilekçe yazımında öğrenciler tarafından yapılan hatalara ilişkin örneklere de yer verilmiştir.

Bulgular ve Yorum

1243

Biçim Yönünden Yapılan Yanlışlara İlişkin Bulgular ve Yorum

Çalışmanın bu bölümünde Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin hitap, tarih, ad ve soyad, imza, ek yazımında yaptıkları yanlışlar tablolar halinde gösterilerek yorumlanmıştır.

Tablo 2. Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Hitap Yazımında Yaptıkları Yanlışlar

Sınıf	Katılımcılar		Kız		Erkek		Toplam	
	K	E	f	%	f	%	f	%
1. Sınıf	50	24	11	22	4	16,66	15	20,27
2. Sınıf	40	18	25	62,5	11	61,11	36	62,06
3. Sınıf	23	10	20	89,95	10	100	30	90,90
4. Sınıf	15	14	11	73,33	5	35,71	16	55,17
Toplam	128	66	67	52,34	30	45,45	97	50,00

Tablo 2’ye bakıldığında öğrencilerden % 50’sinin hitap yazımında yanlış yaptığı görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerden beklenen, dilekçeyi konu gereği Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Başkanlığına hitaplı yazmalarıdır. Ancak yapılan incelemeler sonucunda hitap edilen makam adının, araştırmaya katılanların yarısı tarafından yanlış yazıldığı tespit edilmiştir.

Hitap yazımında yapılan yanlışların sınıflara göre dağılımına bakıldığında, yanlış yapma oranının % 90,90 ile en çok 3. sınıflarda, en az ise % 20,27 oranla 1. sınıflarda olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyete göre dağılıma bakıldığında ise erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla daha az yanlış yaptıkları belirlenmiştir.

Aşağıda hitap yazımında yapılan yanlışlara yönelik bazı örneklere yer verilmiştir:

- Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Dekanlığına
- Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığına
- Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörlüğüne
- Eğitim Fakültesi Bölüm Başkanlığına
- Eğitim Fakültesi Dekanlığına
- Eğitim Fakültesi Öğrenci İşleri Bölümüne
- Eğitim Fakültesi Anabilim Dalı Başkanlığına
- Türkçe Öğretmenliği Anabilim Dalı Dekanlığına
- Türkçe Öğretmenliği Dekanlığına
- Türkçe Öğretmenliği Fakültesi Başkanlığına
- Sayın Danışman Hocaya
- Sayın Türkçe Öğretmenliği Dekanlığına

Tablo 3. Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Tarih Yazımında Yaptıkları Yanlışlar

Sınıf	Katılımcılar		Kız		Erkek		Toplam	
	K	E	f	%	f	%	f	%
1. Sınıf	50	24	1	2	-	0	1	1,35
2. Sınıf	40	18	5	12,5	7	38,88	12	20,68
3. Sınıf	23	10	5	21,73	2	20	7	21,21
4. Sınıf	15	14	3	20	8	57,14	11	37,93
Toplam	128	66	14	10,93	17	25,75	31	15,97

Tablo 3'e bakıldığında Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinden % 15,97'sinin (31 kişi) tarih yazımında hata yaptıkları görülmektedir. Bu hata, ağırlıklı olarak tarih bilgisinin yazılmamasından kaynaklanmıştır (29 kişi). Ancak tarihin yanlış yere yazıldığı iki örnek de tespit edilmiştir. Bu bağlamda 1. sınıfta okuyan bir öğrenci, tarihi hitap kısmının hemen altına ortalayarak yazmış, 3. sınıfta okuyan bir öğrenci ise tarihi dilekçenin sol üst köşesine yazmıştır.

Tarih yazımında yapılan yanlışların sınıflara göre dağılımına bakıldığında 1. sınıf öğrencilerinin % 1,35 ile en az, 4. sınıf öğrencilerinin ise % 37,93 ile en çok yanlış yapan sınıf olduğu belirlenmiştir.

Tarih yazımındaki yanlışların cinsiyete göre dağılımına bakıldığında ise kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha az yanlış yaptıkları tespit edilmiştir.

Tablo 4. Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Ad ve Soyad Yazımında Yaptıkları Yanlışlar

Sınıf	Katılımcılar		Kız		Erkek		Toplam	
	K	E	f	%	f	%	f	%
1. Sınıf	50	24	-	0	-	0	-	0
2. Sınıf	40	18	-	0	-	0	-	0
3. Sınıf	23	10	-	0	-	0	-	0
4. Sınıf	15	14	2	13,33	-	0	2	6,89
Toplam	128	66	2	1,56	-	0	2	1,03

Tablo 4'e bakıldığında öğrencilerden sadece % 1,03'ünün (2 kişi) ad ve soyad yazımında yanlış yaptıkları görülmektedir. Dilekçelerde ad ve soyad bilgileri sağ alt köşeye yazılmaktadır. Çalışmaya katılan 4. sınıf öğrencilerinden iki kişi, ad ve soyad bilgilerini sol alt köşeye yazdıkları için yanlış yapmıştır.

Ad ve soyad yazımındaki yanlışların cinsiyete göre dağılımına bakıldığında, erkek öğrencilerin hiç yanlış yapmadıkları tespit edilmiştir.

Tablo 5. Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin İmza Kısmında Yaptıkları Yanlışlar

Sınıf	Katılımcılar		Kız		Erkek		Toplam	
	K	E	f	%	f	%	f	%
1. Sınıf	50	24	4	8	7	29,16	11	14,86
2. Sınıf	40	18	25	62,5	14	77,77	39	67,24
3. Sınıf	23	10	17	73,91	8	80	25	75,75
4. Sınıf	15	14	15	100	11	78,57	26	89,65
Toplam	128	66	61	47,65	40	60,60	101	52,06

Tablo 5'e bakıldığında Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinden % 52,06'sının imza kısmında yanlış yaptıkları görülmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerinin imzalarının yanlış kabul edilmesinin nedeni, imzayı ad ve soyadın altına atmalarından kaynaklanmaktadır. Çünkü imza, dilekçelerde kural gereği ad ve soyadın üstüne atılır.

İmza kısmında yapılan yanlışların sınıflara göre dağılımına bakıldığında, en az yanlışın % 14,86'lık bir oran ile 1. sınıf öğrencileri tarafından yapıldığı görülmektedir. Bunu sırasıyla % 67,24'lük bir oran ile 2. sınıf, % 75,75'lik bir oran ile 3. sınıf, % 89,65'lik bir oran ile 4. sınıf öğrencileri izlemektedir.

İmza kısmındaki yanlışların cinsiyete göre dağılımına bakıldığında ise kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha az yanlış yaptıkları tespit edilmiştir.

Tablo 6. Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Eklerin Yazımında Yaptıkları Yanlışlar

Sınıf	Katılımcılar		Kız		Erkek		Toplam	
	K	E	f	%	f	%	f	%
1. Sınıf	50	24	19	38	16	66,6	35	47,29
2. Sınıf	40	18	23	57,5	10	55,55	33	56,89
3. Sınıf	23	10	18	78,26	9	90	27	81,81
4. Sınıf	15	14	13	86,66	12	85,71	25	86,20
Toplam	128	66	73	57,03	47	71,21	120	61,85

Tablo 6'ya bakıldığında Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinden % 61,85'inin eklerin yazımında hata yaptıkları görülmektedir. Öğrenciler tarafından yazılan dilekçeler incelendiğinde bu hatanın, sağlık raporunun dilekçe ekinde sunulmamasından kaynaklandığı tespit edilmiştir. Halbuki bir öğrencinin, sağlık sorunları nedeniyle mazeret sınavına başvurabilmesi için dilekçe ekine sağlık raporunu eklemesi bir zorunluluktur.

Eklerin yazımında yapılan hataların sınıflara göre dağılımına bakıldığında 1. sınıf öğrencilerinden % 47,29'unun, 2. sınıf öğrencilerinden % 56,89'unun, 3. sınıf öğrencilerinden % 81,81'inin ve 4. sınıf öğrencilerinden % 86,20'sinin ek yazımında hataya düştükleri görülmektedir. Dördüncü sınıf öğrencilerinin, birinci sınıf öğrencilerine göre mazeret sınavına daha çok girmiş olabilecekleri düşünüldüğünde, en çok hata oranının bu sınıfa ait olması oldukça ilgi çekicidir.

Eklerin yazımında yapılan hataların cinsiyete göre dağılımına bakıldığında ise kız öğrencilerin % 57,03 oranında, erkek öğrencilerin % 71,21 oranında hata yaptıkları görülmektedir.

Dil ve Anlatım Yönünden Yapılan Yanlışlara İlişkin Bulgular ve Yorum

Çalışmanın bundan sonraki bölümünde Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin tanıtım, meram-problem, talep ve kalıp ifade yazımında yaptıkları yanlışlar tablolar halinde gösterilerek yorumlanmıştır.

Tablo 7. Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Dilekçe Yazımında Tanıtım Yanlışları

Sınıf	Katılımcılar		Kız		Erkek		Toplam	
	K	E	f	%	f	%	f	%
1. Sınıf	50	24	6	12	3	12,5	9	12,16
2. Sınıf	40	18	11	27,5	6	33,33	17	29,31
3. Sınıf	23	10	13	56,52	8	80	21	63,63
4. Sınıf	15	14	12	80	8	57,14	20	68,96
Toplam	128	66	42	32,81	25	37,87	67	34,53

Tablo 7'ye bakıldığında Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin dilekçe yazımında kendilerini tanıtırken yaptıkları yanlışların oranları görülmektedir. Buna göre

çalışmaya katılan öğrencilerin % 34,53'ü kendini tanıtmadan doğrudan konuya girmiştir. Halbuki dilekçelerde konuya girmeden önce kendini tanıtmak, önemli bir kuraldır.

Tanıtım kısmında yapılan yanırların sınıflara göre dağılımına bakıldığında 1. sınıf öğrencilerinden % 12,16'sının, 2. sınıf öğrencilerinden % 29,31'inin, 3. sınıf öğrencilerinden % 63,63'ünün ve 4. sınıf öğrencilerinden % 68,96'sının kendini tanıtmadan dilekçe konusuna geçtiği görülmektedir.

Kendini tanıtmak kısmında yapılan yanırların cinsiyete göre dağılımına bakıldığında ise kız öğrencilerin % 32,81 oranında, erkek öğrencilerin % 37,87 oranında yanlıı yaptıkları görülmektedir.

Tablo 8. Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Dilekçe Yazımında Meram-Problem Anlatma Yanlıları

Sınıf	Katılımcılar		Kız		Erkek		Toplam	
	K	E	f	%	f	%	f	%
1. Sınıf	50	24	-	0	-	0	-	0
2. Sınıf	40	18	-	0	-	0	-	0
3. Sınıf	23	10	-	0	-	0	-	0
4. Sınıf	15	14	-	0	-	0	-	0
Toplam	128	66	-	0	-	0	-	0

Tablo 8'e bakıldığında öğrencilerden hiçbirinin meramını yani problemini ifade ederken yanlıı yapmadığı görülmektedir.

Tablo 9. Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Dilekçe Yazımında Talep Yanlıları

Sınıf	Katılımcılar		Kız		Erkek		Toplam	
	K	E	f	%	f	%	f	%
1. Sınıf	50	24	17	34	7	29,16	24	32,43
2. Sınıf	40	18	24	60	9	50	33	56,89
3. Sınıf	23	10	10	43	4	40	14	42,42
4. Sınıf	15	14	11	73,33	6	42,85	17	58,62
Toplam	128	66	62	48,43	26	39,39	88	45,36

Tablo 9'a bakıldığında Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin dilekçe yazımında kendi sorunlarının çözümüne yönelik isteklerini ifade ederken yaptıkları yanırların oranları görülmektedir. Dilekçelerin amacına ulaşabilmesi için isteğin dile getirilmiş olması son derece önemlidir. Aksi halde dilekçenin, amacına ulaşması beklenemez. Öğrencilerin % 45,36'sı dilekçede ele alınan konuyla ilgili herhangi bir talepte bulunmamıştır. 1. sınıf öğrencileri % 32,43 oranla bu konuda en az yanlıı yapan sınıf konumundayken 3. sınıflar % 42,42 oranla ikinci, 2. sınıflar % 56,89 oranla üçüncü, 4. sınıflar ise % 58,62 oranla sonuncu olmuştur.

Talep yanırların cinsiyete göre dağılımına bakıldığında ise erkek öğrencilerin % 39,39 oranında, kız öğrencilerin ise % 48,43 oranında yanlıı yaptıkları görülmektedir.

Tablo 10. Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Dilekçe Yazımında Kalıp İfade Yanlıları

Sınıf	Katılımcılar		Kız		Erkek		Toplam	
	K	E	f	%	f	%	f	%
1. Sınıf	50	24	2	4	-	0	2	2,7
2. Sınıf	40	18	-	0	2	11,11	2	3,44
3. Sınıf	23	10	1	4,34	-	0	1	3,03
4. Sınıf	15	14	2	13,33	-	0	2	6,89
Toplam	128	66	5	3,90	2	3,03	7	3,60

Tablo 10’da Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin kalıp ifade yanılarına ait oranlar yer almaktadır. Çalışmaya katılan 194 öğrenciden 7’sinin dilekçe metnini bitirirken arz ederim ifadesi yerine *rica ederim* ifadesini kullandıkları belirlenmiştir. Kalıp ifadenin yazımında yapılan yanıların sınıflara göre dağılımına bakıldığında 1. sınıf öğrencilerinden % 2,7’sinin, 2. sınıf öğrencilerinden % 3,44’ünün, 3. sınıf öğrencilerinden % 3,03’ünün ve 4. sınıf öğrencilerinden % 6,89’unun kalıp ifadenin yazımında hataya düştükleri görülmektedir.

Kalıp ifadenin yazımında yapılan yanıların cinsiyete göre dağılımına bakıldığında ise kız öğrencilerin % 3,90 ve erkek öğrencilerin % 3,03 oranında hata yaptıkları görülmektedir. Erkek öğrenciler % 0,87’lik bir farkla kız öğrencilere göre daha az yanlış yapmışlardır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Tablo 11. Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Dilekçe Yazımında Yaptıkları Yanlıların Genel Dağılımı

<i>Biçim Yanlıları</i>	Toplam %	<i>Dil-Anlatım Yanlıları</i>	Toplam %
Hitap	50,00	Tanıtım	34,53
Tarih	15,97	Meram-Problem	0,00
Ad, Soyad	1,03	Talep	45,36
İmza	52,06	Kalıp İfade	3,60
Ekler	61,85		

Tablo 11’de Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin dilekçe yazımında yaptıkları yanıların genel dağılımı yer almaktadır. Bu bağlamda öğrenciler tarafından en çok *eklerin* yazımında (% 61,85) yanlış yapılmış; bunu sırasıyla *imza* (% 52,06), *hitap* (% 50,00) ve *talep* (% 45,36) yazımları izlemiştir. Öğrencilerin yanlış yapmadıkları tek kısım *meram*, yani problemlerini dile getirme konusunda olmuştur. Buna karşılık en az yanlış *ad, soyad* yazımında (% 1,03) yapılmış; bunu sırasıyla *kalıp ifade* (% 3,60) ve *tarih* (% 15,97) izlemiştir.

Özçakmak ve Kadan tarafından 2017 yılında yapılan “Eğitim Fakültesi Birinci Sınıf Öğrencilerinin Dilekçe Yazma Becerilerinin İncelenmesi” adlı çalışmada öğrencilerin en az

hatayı tarih yazma ve meram-problem anlatma konusunda yaptıkları, en fazla hatayı ise adres ve dil kullanımı konusunda yaptıkları belirlenmiştir. Dolayısıyla her iki çalışmada da sonuçların örtüştüğü görülmektedir. Bununla birlikte Topçuoğlu Ünal ve Altın (2017) ve Ergene (2013) tarafından yapılan araştırmalara göre bazı katılımcılar hâlâ hangi makama dilekçe yazacaklarını bilmemektedir. Bu çalışmada da Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinden % 50'sinin hitap kısmında yanlış yaptığı; makam adını doğru bilmedikleri için “Türkçe Öğretmenliği Anabilim Dalı Dekanlığına”, “Türkçe Öğretmenliği Dekanlığına”, “Türkçe Öğretmenliği Fakültesi Başkanlığına”, “Sayın Danışman Hocaya”, “Sayın Türkçe Öğretmenliği Dekanlığına” vb. makam adlarını yazdıkları tespit edilmiştir.

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin dilekçe yazımında yaptıkları yanlışların cinsiyete göre dağılımına bakıldığında kız ve erkek öğrencilerin meram-problem anlatma konusunda yanlış yapmadıkları; kız öğrencilerin tarih, imza, ekler, tanıtım konularında erkek öğrencilere göre daha az hata yaptıkları; erkek öğrencilerin ise hitap, ad-soyad, talep, kalıp ifade konularında kızlara göre daha az hata yaptıkları anlaşılmıştır. Benzer bir bulguya Özçakmak ve Kadan (2017) ulaşmıştır. Özçakmak ve Kadan'a göre (2017) dilekçe yazma konusunda erkek ve kız öğrenciler benzer özelliklere sahiptir.

Dilekçe yazımında yapılan yanlışların sınıflara göre dağılımına bakıldığında (en az yanlış yapan sınıftan en çok yanlış yapan sınıfa doğru) ortaya çıkan sonuç şöyledir: hitap (1, 4, 2, 3. sınıf), tarih (1, 2, 3, 4. sınıf), imza (1, 2, 3, 4. sınıf), ekler (1, 2, 3, 4. sınıf), tanıtım (1, 2, 3, 4. sınıf), talep (1, 3, 2, 4. sınıf), kalıp ifade (1, 3, 2, 4. sınıf). Meram-problem anlatma konusunda bütün öğrenciler başarılı olmuş, ad-soyad yazımında ise sadece 4. sınıf öğrencileri hata yapmıştır. Bu bağlamda dilekçe yazma konusunda bütün başlıklar göz önünde bulundurulduğu zaman en az yanlış yapan öğrencilerin 1. sınıf öğrencileri olduğu, üst sınıflara doğru gidildikçe başarının azaldığı görülmektedir. 1. sınıf öğrencilerinin daha başarılı olma sebepleri arasında Yazılı Anlatım I dersini diğer sınıflara göre daha yakın bir zamanda almış olmalarından kaynaklanabilir.

Dilekçe yazımında hataların en az düzeye indirilerek başarının artırılması için getirilebilecek öneriler şöyledir:

1. Dilekçeler günlük hayatta en çok karşılaştığımız resmi yazılardandır. Bu nedenle dilekçe konusu sadece Türk Dili I-II ve Yazma Eğitimi derslerinde değil, mümkün olduğunca diğer derslerde de işlenmeli ve buna yönelik uygulamalara yer verilmelidir.

2. Dilekçelerle ilgili uygulama örneklerinin sıklıkla yapılması ve sınavlarda dilekçe yazımına yönelik soruların sorulması (Topçuoğlu Ünal ve Altın, 2017) öğrencilerin dilekçe yazımındaki başarılarını artıracaktır.

3. Dilekçe yazımında makam adının yanlış yazılmasından kaynaklanan sorunların giderilmesi için özellikle 1. sınıf öğrencilerinin danışmanlığını yapan öğretim üyeleri tarafından, üniversite, fakülte, bölüm ve anabilim dalının işleyişi, idari yapılanması hakkında bilgi verilmeli; öğrenciler, hangi durumda hangi makama dilekçe ile başvuracakları konusunda aydınlatılmalıdır (Ergene, 2013).

Kaynakça

Aktaş, Ş. & Gündüz, O. (2002). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*. Ankara: Akçağ.

Bayraktar, N., Ercan, Y., Bulan, H. İ., Tekşan, K., Şengezer, N., Sezen, N., Üstün, Ö., Eldemir, M., Yüzbey, İ., Örgü Yaşar, F., Yetişen, A., Ak, N. & Aydın Kasımoğlu, H. (2007). *Türk Dili Yazılı Anlatım Sözlü Anlatım*. Ankara: Nobel.

- Birinci, N. (2005). Yazılı Kompozisyon Türleri. Zeynep Korkmaz, İsmail Parlatır, Ahmet B. Ercilasun, Hamza Zülfikar, Tuncer Gülensoy, Necat Birinci (Yazarlar), *Türk Dili ve Kompozisyon* içinde (s. 315-356). Ankara: Ekin.
- Çetindağ, Z. (2006). Metin Türleri. Latif Beyreli (Ed.), *Yazılı ve Sözlü Anlatım* içinde (2. Baskı), (s. 109-143). Ankara: PegemA.
- Ergene, O. (2013). MEÜ Eğitim Fakültesi 1. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Dersindeki Uygulamalarda Belirlenen Yanlıları Üzerine Bir Değerlendirme (Dilekçe Metinleri). *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 296-312. (<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/160879>)
- Karaalioglu, S. K. (1963). *Sözlü/Yazılı Kompozisyon Konuşmak ve Yazmak Sanatı* (26. Baskı). İstanbul: İnkılâp.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. & Aksoy, Ö. (2012). *Yazılı ve Sözlü Anlatım* (9. Baskı). Ankara: Anı.
- Kenan, K. (2007). *Türk Kamu Hukukunda Dilekçe Hakkı ve Kullanma Usulü*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Keser, R. (2014). *Yabancıların Dilekçe Hakkı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atılım Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özçakmak H., Kadan, Ö. F. (2017). Eğitim Fakültesi Birinci Sınıf Öğrencilerinin Dilekçe Yazma Becerilerinin İncelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(39), 341-358. (<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/355081>)
- Öztürk, Y. (2008). “Yazılı Anlatım”. Ceyhun Vedat Uygur (Ed.), *Üniversiteler İçin Türk Dili Yazılı ve Sözlü Anlatım* içinde (s. 322-446). İstanbul: Kriter.
- TBMM (2005). *Dilekçe Hakkı ve TBMM Dilekçe Komisyonu*. Ankara: TBMM. (<https://acikerisim.tbmm.gov.tr/xmlui/bitstream/handle/11543/2314/200606756.pdf?sequence=1&isAllowed=y>)
- Taşkın, Ş. C. (2012). Bilgi Edinme ve Dilekçe Hakkı. *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kazancı Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 99, 172-236. (<http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423872240.pdf>)
- Temur, T. (2010). Yazılı Anlatım. Turan Temur ve Ahmet Çakıroğlu (Ed.), *Etkinliklerle Yazılı ve Sözlü Anlatım* içinde (s. 3-157). Ankara: PegemA.
- Topçuoğlu Ünal, F., Altın, H. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Dilekçe Yazım Yanlıları Üzerine Bir İnceleme. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12(6), 741-760. (http://www.turkishstudies.net/Makaleler/1289023981_37Top%C3%A7uo%C4%9Flu%C3%9CnalFulya-egt-741-760.pdf)
- Yakıcı, A., Yücel, M., Doğan, M. & Yelok, V. S. (2012). *Üniversiteler İçin Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri*. Ankara: Yargı.
- Yakıcı, A., Yücel, M., Doğan, M. & Yelok, V. S. (2015). *Üniversiteler İçin Türkçe-1 Yazılı Anlatım*. Ankara: Yargı.
- Yaman, E. (2013). “Resmi Yazışma Türleri (Dilekçe, Rapor, Tutanak)”. Erdoğan Boz ve Ertuğrul Yaman (Ed.), *Üniversiteler İçin Türk Dili Yazılı ve Sözlü Anlatım* içinde (4. Baskı), (s. 287-292). Ankara: Yargı.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin.

İnternet Kaynakları

<https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/dilekce/mevzuat.htm> (Erişim Tarihi: 26.09.2018)

(<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3071.pdf>) (Erişim Tarihi: 28.09.2018)